

## XIV.

## DE SODALITATIBUS SUB TITULO SS. CORDIS IESU

Innumerae sunt ubique terrarum diffusae sodalitates, etiam nunc in modum mirandum crescentes, et devotionem fidelium erga Cor Iesu propugnantes. Sed quaestio est de primaevis sodalitatibus, scilicet de tempore, loco et auctoribus institutionis, seu approbationis earum.

A temporibus B. Margaritae Alacoque, quae e vita discessit anno 1690, et quam « Servator noster eligere dignatus est ad tam salutarem ac debitum pietatis cultum instituendum, lateque inter homines propagandum » teste Pio PP. IX (1), originem trahunt confraternitates antiquiores, prout ex sequentibus patet.

Sub Innocentio XII anno 1697, Postulator institutionis Festi cum Missa propria in honorem SS. Cordis Iesu, sic ait « Benignissimus Dominus paucis abhinc annis piorum virorum inflammavit animos ad amorem sui Sacratissimi Cordis in Anglia, ubi religio adhuc effulget, in Gallia aliisque Europae regionibus, ita ut Altaria et sodalitia sub invocatione eiusdem Sacratissimi Cordis erecta fuerint cum assiduis eximiae devotionis exercitationibus a SSmo etiam Domino Nostro locupletata indulgentiarum thesauro, ut ex documento penes Eñum D. Relatorem, quo expressae sodalitati fidelium, erectae sub titulo Cordis Iesu, Sanctitas Sua indulgentias elargiri declarat ad augmentum dictae piae confraternitatis ». Confraternitas, de qua fit sermo, fuerat approbata et indulgentiis ditata a SSmo b. m. Innocentio PP. XII per Breve datum 8 Ianuarii 1694, et erecta in Ecclesia Monialium de Notre-Dame de Poitiers (2).

Sub eodem Papa Innocentio XII « Confraternitatem sub titulo Cordis Iesu et perpetui amoris eiusdem Domini nostri

(1) Brev. Beatif. B. Margarit., dat. 19 Aug. 1864.  
 (2) NILLES, Sect. I, cap. I, § 1.

Iesu Christi erectam legimus die 3 Maii ann. 1695 in Ecclesia Conventus Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia Recollectorum nuncupatorum, civitatis Versaliensis, Dioecesis Parisiensis » (1).

Anno 1697 plura erant iam altaria et sodalitia erecta paucis abhinc annis, sub invocatione SSmi Cordis Iesu, ut patet supra.

Anno 1698 die 13 Septembris constitutam item reperimus confraternitatem sub titulo Cordis Iesu et perpetui amoris eiusdem, in Ecclesia eorundem Fratrum Minorum S. Fr. de Obs. oppidi de Montargis Dioecesis Senonen (2).

Eodem anno 1698 die 22 Aprilis legimus solemniter decoratam multarum indulgentiarum literis Confraternitatem erectam in Ecclesia Monialium Ursularum civitatis Viennensis (3).

Duorum annorum spatio 1697-1698, non minus 17 confraternitates SSmi Cordis Iesu erectas atque indulgentiis ditatas ab Innocentio XII legimus. Una Sacro Cordi Iesu simul ac Mariae, altera Cordi Iesu B. Mariae V. et Sancto Iosepho, et tertia sub titulo Cordis Iesu ac perpetui amoris eiusdem consecrata est. Coeterae soli Sacro Cordi Iesu reperiuntur dicatae (4).

Sicut Innocentius XII ita Successores eius, Clemens XI, Innocentius XIII, Benedictus XIII, Clemens XII, Benedictus XIV et Clemens XIII, congregationes suis temporibus erectas indulgentiis ditarunt, ita ut, cum Clemens XIII primum Decretum edidit, concedens pro gratia et pro Episcopis regni Poloniae, Officium et Missam propriam in honorem SS. Cordis Iesu, anno 1765, tunc non minus quam 1090 Confraternitates SS. Cordis Iesu indulgentiis ditatae numerabantur (5).

Ex tunc est impossibile enumerare quot erectae fue-

(1) NILLES, Sect. II, cap. I, § 1.  
 (2) NILLES, eod. loc.  
 (3) NILLES, Sect. I, cap. I, § 11.  
 (4) Eod. loc., Nota.  
 (5) NILLES, Sect. I, cap. III, in princ.



rint Confraternitates in universo mundo, quod incrementum coepit cultus SS. Cordis, etiam apud dissitas Orbis terrae partes; nam, ut ait Pius PP. IX in Bulla extensionis Festi ad universam Ecclesiam: « Ex quo Clemens Papa XIII in honorem SS. Cordis Iesu Festum cum Officio et Missa nonnullis Ecclesiis celebrare permisit, ad immensam huius Cordis charitatem recolendam, tanto ubivis ardore fideles populi se excitatos senserunt, ut nulla iam pene extet Dioecesis, quae privilegium eiusdem festi peragendi ab Apostolica Sede se non impetrare laetetur ».

Ad decus et ornamentum Hispanorum catholicorum oportet in medium proferre duas praecipuas sodalitates, antiquiores annotatis hucusque, de quibus etsi non constent an fuerint a Sanctitate Sua per Breve speciale approbatae, tamen demonstrant Hispaniam, non dicam anteire, sed in aequo saltem stare Gallis, Angliae, caeterisque Europae regionibus in cultu Cordis Iesu promovendo. Prima est, quam anno 1691 fundavit Dominus Emmanuel Colon a Portu Gallorum, Novi Continentis repertoris perillustris prognatus, in cappella *del Cristo moreno* in Cathedrali Cartogonovae, quae triginta et tribus aequitibus constabat (1).

Alteram, quae vere prima, nihil enim in contrarium obstat, fundavit in Hispaniis poenitentissima capuccinea Venerabilis Mater Maria Angelorum Astorch, Catalauna, die Transfigurationis Domini, anno 1640, sub titulo « *Monte de Piedad Sacri Cordis Iesu in levamen animarum Purgatorii* ».

Quae sodalitas cum variis cultus externi praxibus constaret, obiectum enim eius erat per Cor Iesu solamen animabus purgantibus praestare, certum est non celebratum fuisse primum Festum in honorem SS. Cordis Iesu in Paray-le-Monial, quando B. Margarita suas novitias assumpsit in sacello illius Coenobii ut Cor Iesu colerent, praesertim quia sodalitas a V. Astorch fundata fuit 33 annis ante primam revelationem factam B. Margaritae Alacoque (2).

(1) *Homenaje Nacional de Tarragona*, pag. 285.

(2) Vide *Homenaje Nacional*, pag. 118.

Et tanta celebritate et mentione digna apparet in historia confraternitatum, Confraternitas fundata a V. Astorch, quod antiquiores sodalitates praecedat ab ipso P. Gallifet citatas (1). Legitur enim ibi, Franciscum de Lomenie de Brienne, Episcopum Constantiensem, Confraternitatem statuisset in Ecclesia sui Seminarii, die 25 Ianuarii 1688; quam Confraternitatem approbaverat et indulgentiis ditaverat Clemens PP. X ex brevi dato 4 Octobris 1674, quod tamen non fuit publicatum usque ad 1688 (2). Quamobrem ipsum celeberrimum P. Eudes Missionarium Normandiae, qui e vita decessit anno 1680, cuique idem Papa Clemens X ab ipso rogatus, sex Brevia misit, devotionem Cordis Iesu obsignantia, concedens ut in Ecclesiis suae Congregationis sodalitates sub titulo SS. Cordium Iesu et Mariae valerent erigere, nostra monialis anteivit.

(1) Cap. II.

(2) Vide etiam NILLES, part. II, cap. I.





## XV.

## FACTA SANCTORUM MIRABILIA

Cum non parum deserviat concionatori doctrinam exemplis authenticis confirmare per modum argumenti de facto, adnotabimus nonnulla facta clariora eminentium sanctorum, vel ex amore quo aestuabant in Deum, vel a charismatibus quibus a Deo remunerabantur, causata; ex Breviario, vel ex eorum vita deprompta.

1. Postquam, novus homo Franciscus novo et stupendo miraculo claruit, cum singulari privilegio praecedentibus saeculis non concesso, insignitus apparuit, sacris videlicet stigmatibus decoratus, descendit de monte secum ferens Crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis, vel ligneis manu figuratam artificis, sed in carnis membris descriptam digito Dei vivi. (*Ex D. Bonaventura 17 Septembris*).

2. Rosa Limana, supernis abundans deliciis, illustrata visionibus, colliquescens seraphicis ardoribus, atque inter assiduas apparitiones versata, a Christo has voces audire meruit « Rosa Cordis mei, tu mihi sponsa esto ». (*Ex Brev. Rom., 30 Aug.*).

3. Philippus Nerius charitate Dei vulneratus, languebat iugiter; tantoque cor eius aestuabat ardore, ut cum intra fines suos contineri non posset, illius pectus, confractis atque elatis duabus costulis, mirabiliter Dominus ampliaverit. (*Ex Brev. Rom., 26 Maii*).

4. Divini amoris B. Gertrudes in frequentes ferebatur extases, altissimaeque contemplationis et divinae unionis donum obtinuit. Ut meritum acceptissimae sibi sponsae Christus ostenderet, in corde eius iucundam sibi esse mansionem testatus est. (*Ex Brev. Rom., 15 Novem.*). Praeterea S. Gertrudi suae stigmata passionis Iesus impressit, ut legitur in eius vita. (*lib. II, c. IV*).

5. Sanctae Catharinae Genuensis Cor, tanto amoris in-

condio iugiter ardebat, ut partes tum pectoris, tum dorsi cordi respondentes, sensibili vulnere quasi sauciatae apparerent. (*Ex eius vita c. 37*).

6. Sancta Catharina Senensis, fuit sacris Domini stigmatibus decorata; quae primo colorem sanguineum in lucidum mutaverunt, et postea dolorem persentiebat in manibus, pedibus et corde, cum tamen signa cruenta non apparerent. (*Ex Brev. Rom., 30 April.*). Praeterea de ea legitur; Christum Cor suum, proprio illius sublato, ei commutasse: « Ecce, filia carissima, sicut pridie abstuli cor tuum, sic trado tibi Cor meum, quo semper vivas ». (*Ex eius vita, Part. II, cap. VII*).

7. Sancta Catharina de Riccis supernorum charismatum copia singularis enituit, annulo desponsationis, sacrisque stigmatibus, quae non semel spectanda se exhibuerunt, acceptis. (*Ex Brev. Rom., 13 Februar.*). De ea auditores Rotae dixerunt: « Raptam nempe in coelum proprio esse privatam corde, aliud ibidem reponente Deo ». (*Relatio Canon., p. II*).

8. Tres praeterea enumerantur ex Familia Dominicana Beatae, sacris stigmatibus decoratae, scilicet, B. Catalina Racconigi, B. Lucia de Narni et B. Stephania de Quinzanis.

9. S. Stanislaus Kostka ita charitate erga Deum, in quem assidue alienatus a sensibus rapiebatur, ardebat, ut illi facies semper accensa, nonnumquam radians videretur; perennes lacrymas effundebat; et ardor in pectore illius tantus erat, ut media quoque hyeme foret ingesta identidem gelida aqua temperandus. (*Ex Brev. Rom., 13 Nov.*).

10. Charitas Dei et proximi, in corde B. Petri de Alcantara diffusa, tantum quandoque excitabat incendium, ut e cellae angustiis in apertum campum prosilire, aerisque refrigerio conceptum ardorem temperare cogeretur. (*Ex Brev. Rom., 19 Octob.*).

11. S. Franciscus Xaverius, D. Ignatio Duce, eo brevi devenit ut in rerum divinarum contemplatione defixus, a terra aliquando sublimis elevaretur, quod illi sacrificanti coram populi multitudine aliquoties evenit. (*Ex Brev. Rom., 3 Dec.*).

12. Tanto divini amoris incendio cor Teresiae conflagra-



vit, ut merito viderit Angelum ignito iaculo sibi praecordia transverberantem, et audierit Christum, data dextera, dicentem sibi: Deinceps, ut vera sponsa, meum zelabis honorem. (*Ex Brev. Rom., 15 Octob.*).

13. S. Ioannes a Cruce ob assiduam rerum divinarum contemplationem, diuturnas et mirabiles extases frequenter patiebatur, tantoque in Deum aestuabat amore, ut cum divinus ignis sese intro continere non posset, foras erumpere cogeretur, eiusque vultus irradiare visus sit. (*Ex Brev. Rom., 24 Nov.*).

14. S. Felix a Cantalicio, in oratione pernoctans, dulcissima frequenter extasi fruitus est, et aliquando in ulnis suis reclinatam a Virgine Matre puerum Iesum suavissime complecti meruit. (*Ex Brev. Rom., 21 Maii*).

15. S. Michael a Sanctis illo divinae bonitatis praeclarissimo enituit prodigio, quo Christus ipse divini sui Cordis mysticam commutationem cum corde illius inire dignatus sit. (*Ex Brev. Rom., 5 Iulii*).

16. Uberrimis gratiae suae donis victricem sponsam S. Veronicam de Iulianis virginem, locupletabat Iesus. Sacris stigmatibus eam fuisse signatam, itemque corona spinarum alte confixarum et Passionis insignibus in corde decoratam, ac iugibus pene extasibus recreatam, multiplici testimonio traditum est. (*Ex Brev. Rom., 9 Iulii*).

17. Cum S. Raymundus Nonnatus, extremo morbo confectus, ecclesiasticis sacramentis muniri summis precibus postulasset, eiusque morbus ingravesceret, et sacerdos diutius tardaret, angelorum ministerio sub specie religiosorum sui Ordinis apparentium, salutari Viatico reffectus fuit. (*Ex Brev. Rom., 31 Augusti*).

18. S. Laurentius Iustinianus cum aliquando nocte dominicae Nativitatis sacrum faceret, Christum Iesum sub pulcherrimi infantis specie videre promeruit. (*Ex Brev. Rom., 5 Sept.*).

19. Nicolaus Tolentinus sex ante obitum mensibus, singulis noctibus angelicum concentum audivit; cuius suavitate

cum iam paradisi gaudia praegustaret, crebro illud Apostoli repetebat: *Cupio dissolvi, et esse cum Christo*. (*Ex Brev. Rom., 10 Sept.*).

20. S. Ioseph a Cupertino, Ordinis S. Francisci, eluxit ardentissima charitate, ut extasibus suavissimis, stupendiisque ad Deum raptibus frequenter afficeretur. (*18 Sept.*).

21. S. Birgittae, quae, audita Christi voce in somnis, arctiorem vitae formam est aggressa, arcana multa fuerunt divinitus revelata. (*Ex Brev. Rom., 8 Octob.*).

22. S. Franciscus Borgia, cuius vultus interdum radians apparuit aut in concionando, aut sacram hostiam in offerendo, sanctissimum Christi Corpus, in Eucharistia latens, ubi aservaretur, instinctu coelesti sentiebat. (*Ex Brev. Rom., 10 Octobris*).

23. Tantus fuit S. Eduardi Regis in Christum amor et fides, ut illum aliquando inter missarum solemnia videre meruerit blando vultu et divina luce fulgentem (*Ex Brev. Rom., 13 Octob.*).

24. S. Caietanus, Romae nocte Natalitia ad praesepe Domini, infantem Iesum accipere meruit a Deipara in ulnas suas. (*Ex Brev. Rom., 7 Augusti*).

25. S. Iosephum Calasancium Deus coram discipulis crebris miraculis illustravit; et interdum ei B. Virgo cum puero Iesu, illis orantibus benedicente, apparuit. (*27 Aug.*).

26. S. Maria Magdalena de Pazzis tanto igne divini amoris aestuabat, ut, huic ferendo impar, ingesta aqua pectus refrigerare cogeretur. (*Ex Brev. Rom., 27 Maii*). Praeterea legitur quod: « Sponsus coelestis eam divino suo Corde muneratus, illius Cordi verba: *Verbum caro factum est aureis sanguineis et notis per manus S. Augustini inscripsit* ». (ALOISIUS GUERRA, *Epitome Pontificarum Constitutionum, tom. I, pag. 88*).

27. S. Ignatius a Loyola, miro in Deum raptu elevatus, fuit Manresae ab eo claris adeo illustrationibus recreatus, ut postea dicere solitus sit: Si sacrae litterae non extarent, se tamen pro fide mori paratum ex iis solum, quae sibi Manresae patefecerat Dominus. (*Ex Brev. Rom., 31 Iulii*).



28. S. Angela Mericia angelorum pane, quem unice esuriebat, frequentissime refecta, tanta charitatis vi ferebatur in Deum, ut saepius extra sensus raperetur. (31 Maii).

29. S. Franciscus Caracciolus erga divinissimum Eucharistiae mysterium ardenti aestuans amore, noctes paene integras in eius adoratione insomnes ducebat. (4 Iunii).

30. S. Paschalis Baylon erga divinam Eucharistiam ardenti tenebatur affectu, quem defunctus etiam in cadavere retinere visus est, nam iacens in feretro, ad sacrae Hostiae elevationem bis oculos aperuit et clausit. (17 Maii).

31. Quadam die Salvator divinus, suscepta peregrini forma candido vestitus amictu humeris crucem ferens, in corde S. Clarae a Cruce de Montefalco virginis, redemptionis mysteria impressit mirificis signis, quae in praesentem usque diem cernuntur. (Ex Brev. Rom., 18 Augusti).

32. B. Iuliana Cornelionensis, cui Deus revelavit instituendam esse in Ecclesia singularem Corporis Christi festivitatem. (Ex Brev. Rom., 5 April.).

33. B. Nicolaus Factor, qui interdum a terra elevatus visus est, ac frequentes extases passus, facie plurimum inflammata, et luce ex ea radiante, et fulgentibus carnibus, inter Eucharistiam distribuendam, sacras formas inter digitos suos saltare, raro prodigio, conspexisse perhibetur. (Ex Brev. Rom., 23 Decembr.).



## URBIS ET ORBIS

**S**ANCTISSIMUS Dominus Noster Leo Papa XIII per decretum Sacrorum Rituum Congregationis d. d. 27 Iunii superioris anni, Litanias Sacratissimi Cordis Iesu approbavit, illasque publice recitari vel decantari in Ecclesiis et Oratoriis dioecesium Massilien, et Augustodunen, atque Ordinis Visitationis B. M. V. benigne indulisit. Ex eo tempore R. morum Sacrorum Antistitum et religiosarum familiarum piarumque consociationum petitiones ita frequentes ad Apostolicam Sedem pervenerunt, ut in omnium votis pateret esse, maiorem gloriam et laudem ipsius SS. mi Cordis cum incremento pietatis per invocationes approbatas, ubique diffundi, prout SS. Nomen Iesu per Litanias proprias, Rituali Romano insertas, in toto Orbe catholico a Christi fidelibus publica et communi laude celebratur. Accedit etiam quod Sanctissimus Dominus Noster pro devotione quam fervet erga Amantissimum Cor Iesu, atque studio remedium afferendi malis, quibus magis in dies premitur, eidem Sacratissimo Cordi consecrare intendit mundum universum. Haec autem consecratio, ut solemniore ritu fiat, triduanas preces, praedictis invocationibus adhibitis, propediem indicare decrevit. Eapropter Sanctissimus Dominus No-



ster ut Litaniae Sacratissimi Cordis Iesu iam probatae et indulgentiis tercentum dierum auctae ubique terrarum tum privatim tum publice recitari et decantari in posterum valeant, concedere dignatus est. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 2 Aprilis 1899.

C. Episcopus Praenestinus Card. MAZZELLA  
S. R. C. Praefectus

DIOMEDES PANICI S. R. C. Secretarius.



## LITANIAE DE SACRO CORDE IESU

- Kyrie, eleison.  
Christe, eleison.  
Kyrie, eleison.  
Christe, audi nos.  
Christe, exaudi nos.  
Pater de coelis Deus, miserere nobis.  
Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.  
Spiritus Sancte Deus, miserere nobis.  
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.
1. Cor Iesu, Filii Patris aeterni, miserere nobis.
  2. Cor Iesu, in sinu Virginis Matris a Spiritu Sancto formatum, miserere nobis.
  3. Cor Iesu, Verbo Dei substantialiter unitum, miserere nobis.
  4. Cor Iesu, Maiestatis infinitae, miserere nobis.
  5. Cor Iesu, Templum Dei sanctum, miserere nobis.
  6. Cor Iesu, Tabernaculum Altissimi, miserere nobis.
  7. Cor Iesu, Domus Dei et porta coeli, miserere nobis.
  8. Cor Iesu, Fornax ardens charitatis, miserere nobis.
  9. Cor Iesu, iustitiae et amoris receptaculum, miserere nobis.
  10. Cor Iesu, bonitate et amore plenum, miserere nobis.
  11. Cor Iesu, virtutum omnium abyssus, miserere nobis.
  12. Cor Iesu, omni laude dignissimum, miserere nobis.
  13. Cor Iesu, Rex et centrum omnium cordium, miserere nobis.
  14. Cor Iesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae, miserere nobis.
  15. Cor Iesu, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis, miserere nobis.
  16. Cor Iesu, in quo Pater sibi bene complacuit, miserere nobis.
  17. Cor Iesu, de cuius plenitudine omnes nos accepimus, miserere nobis.
  18. Cor Iesu, Desiderium collium aeternorum, miserere nobis.
  19. Cor Iesu, patiens et multae misericordiae, miserere nobis.
  20. Cor Iesu, Dives in omnes qui invocant Te, miserere nobis.
  21. Cor Iesu, Fons vitae et sanctitatis, miserere nobis.
  22. Cor Iesu, Propitiatio pro peccatis nostris, miserere nobis.



23. Cor Iesu, saturatum opprobriis, miserere nobis.  
 24. Cor Iesu, attritum propter scelera nostra, miserere nobis.  
 25. Cor Iesu, usque ad mortem obediens factum, miserere nobis.  
 26. Cor Iesu, lancea perforatum, miserere nobis.  
 27. Cor Iesu, Fons totius consolationis, miserere nobis.  
 28. Cor Iesu, Vita et resurrectio nostra, miserere nobis.  
 29. Cor Iesu, Pax et reconciliatio nostra, miserere nobis.  
 30. Cor Iesu, Victima peccatorum, miserere nobis.  
 31. Cor Iesu, Salus in Te sperantium, miserere nobis.  
 32. Cor Iesu, Spes in Te morientium, miserere nobis.  
 33. Cor Iesu, Deliciae Sanctorum omnium, miserere nobis.  
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.  
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.  
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.  
 ὕ. Iesu mitis et humilis Corde,  
 ῥ. Fac cor nostrum secundum Cor tuum.

## OREMUS

Omnipotens sempiterne Deus, respice in Cor dilectissimi Filii tui, et in laudes et satisfactiones, quas in nomine peccatorum tibi persolvit, iisque misericordiam tuam petentibus Tu veniam concede placatus, in nomine eiusdem Filii tui Iesu Christi, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Concordat cum originali a S. R. C. approbato die 27 Iunii 1898.

In fidem, etc.

Ex secretaria Sacrorum Rituum Congregationis hac die 2 Aprilis 1899.

L. ✠ S.

D: PANICI, S. R. C. Secretarius.



## CONCIO I.

THEMA: Hic est Filius meus carissimus.

(Marc. IX, 6).

## IDEA CONCIONIS

PROP. Cor Iesu adorandum, quia est Cor Filii Patris Aeterni.

DIVISIO. Est Cor Eius qui est Filius: I verus, II proprius, III consubstantialis Patris Aeterni.

PARS I. Est Filius verus: quia a) non adoptivus; b) non nuncupativus; c) non creatus.

PARS II. Est Filius proprius: quia a) genitus; b) unigenitus; c) primogenitus.

PARS III. Est Filius consubstantialis: quia a) Verbum; b) quia Splendor; c) quia Forma Dei.

**Exordium.** Maximus ex actibus religionis est adoratio, quae ordinatur in reverentiam Dei, propter summam eius excellentiam. Huius adorationis Dominum esse sibi vindicem aperte primum legis mandatum ostendit: « Non habebis deos alienos coram me... Non facies tibi sculptile... Non adorabis ea, neque coles; Ego enim sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes » (1). Cuius mandati non raro fit mentio, praecipue in Deuteronomio: « Dominum Deum timebis, et illi soli servies » (2); quod quidem Christus, quasi exponens ait: « Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies » (3); nam timere Deum, hebraice idem est ac adorare, et colere illum.

(1) EXOD. XX, 3, 4, 5.

(2) VI, 13.

(3) MATTH. IV, 10.